

Näringsdepartementet

n.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81)

Er beteckning: N2021/02620

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västmanlands län, tillika Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt, lämnar följande synpunkter angående ”En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet” SOU 2021:81.

Länsstyrelsen anser sammanfattningsvis att utredningen är bra och genomtänkt med välgrundade förslag. Införlivandet av det nya dricksvattendirektivet kommer att bidra till ett ökat fokus på vårt viktigaste livsmedel och en förbättrad möjlighet att säkerställa en god tillgång och kvalitet på vår dricksvattenförsörjning. Länsstyrelsen vill samtidigt belysa vikten av att nödvändig övervakning i tillrinningsområdena kommer till stånd.

Länsstyrelsen har lämnat synpunkter i följande delar:

- Kapitel 1 Författningsförslag
- Kapitel 2 Utredningsuppdrag och tillvägagångssätt
- Kapitel 10 Riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet
- Kapitel 15 Övervakning av dricksvatten och bristande iakttagande av parametervärden
- Kapitel 16 En förbättrad tillgång till dricksvatten
- Kapitel 18 System för rapportering
- Kapitel 19 Informationsutbyte och sekretess
- Kapitel 21 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser
- Kapitel 22 Konsekvensutredning
- Kapitel 23 Författningskommentarer

Kapitel 1 Författningsförslag och kapitel 23 författningskommentarer

Definition av "dricksvatten" behövs

Länsstyrelsen tillstyrker att en definition av dricksvatten lyfts in i 5 kap miljöbalken men ställer sig däremot frågande till att begreppet dricksvatten föreslås få olika definitioner i livsmedelslagen respektive i miljöbalken och plan- och bygglagen.

I föreslagen lydelse av 5 kap 2a § miljöbalken är definitionen av dricksvatten utformad så att även dricksvatten från enskilda vattentäkter omfattas. Detta medför att bestämmelserna påverkar ett stort antal människor. Länsstyrelsen anser att det är lämpligt att redan i definitionen avgränsa vilka vattentäkter som ska omfattas utifrån möjligheten till de undantag som framgår av direktivet. Alternativt bör respektive myndighet ges möjlighet att besluta om undantag i enlighet med direktivet. I annat fall riskerar bestämmelserna att träffa långt fler vattentäkter än vad som får anses skäligt eller vad utredningen avser.

En synpunkt gällande förslaget till definitionen av dricksvatten är att det gärna kan förtydligas om den ska omfatta livsmedelsföretag inom primärproduktionen (till exempel anläggningar för livsmedelsproducerande djur samt foderproduktion) då det kan innebära betydande konsekvenser för dessa företag. Om definitionen på dricksvatten även skulle omfatta primärproduktionen, skulle detta kunna medföra utökade krav på provtagning och rapportering för primärproducenten.

Riskbedömning av ledningsnät och tillsyn

Länsstyrelsen vill påpeka att föreslagen lydelse av 9 kap 5a § miljöbalken kommer att innebära att ledningsnät som idag inte anses tillhöra VA-huvudmannen kommer att riskbedömas. Även om det utifrån författningskommentarerna framgår att riskbedömningen ska vara översiktlig bedömer Länsstyrelsen att det kommer att vara svårt att genomföra utan att omfattande övervakning/provtagning genomförs. På annat sätt är det inte möjligt att riskbedöma befintliga fastighetsinstallationer. Om avsikten är att bestämmelsen inte ska omfatta enskilda hushåll bör detta framgå direkt av bestämmelsen alternativt bör myndigheten ges möjlighet att besluta om undantag i enlighet med direktivet.

Länsstyrelsen vill påpeka att det i dagsläget saknas en ansvarig tillsynsmyndighet för 13 § lag om allmänna vattentjänster. Länsstyrelsen delar inte utredningens slutsats att underhåll av VA-ledningsnätet ingår i Länsstyrelsens tillsynsansvar över 6 §. Tillsynen över ledningsnätets funktion är en del av tillsynen enligt miljöbalken och utförs av kommunerna. Länsstyrelsen anser därför att bestämmelsen inte kommer att innebära någon förenkling eller gå att använda utifrån ett tillsynsperspektiv. Ur ett tillsynsperspektiv vore det lämpligare om kravet på underhåll av VA-ledningsnät infördes i Miljöbalken.

Gällande förslaget till ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd har Länsstyrelsen utifrån sitt tillsynsansvar ingen möjlighet att kräva analyser på de verksamheter som räknas upp som aktuella i författningskommentaren.

Det är endast kommunerna som har tillsyn över dessa verksamheter. Länsstyrelsen ställer sig därför frågande till vilka underlag som Länsstyrelsen ska kunna lämna in enligt förslaget på lydelse av 38 d §.

Åtgärder ska riktas till myndigheter

I författningskommentaren till 7 a kap 5 § vattenförvaltningsförordningen på sidan 512 i utredningen står det att ”en riskhanteringsåtgärd enligt artikel 8.5 i 2020 års dricksvattendirektiv kan också vara att besluta om ytterligare övervakning i tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten”. Den ytterligare övervakningen som tas upp i artikel 8.5 riktar sig till vattenleverantörer. Länsstyrelsen anser att utredningens resonemang i författningskommentarerna till 7 a kap 4 och 5 §§ vattenförvaltningsförordningen går emot varandra och anser att det hade varit lämpligare att i författningskommentaren till 7 a kap 5 § vattenförvaltningsförordningen hänvisa till artikel 8.4 c i 2020 års dricksvattendirektiv. Åtgärderna i de åtgärdsprogram som Vattenmyndigheten tar fram får endast rikta sig till myndigheter och kommuner och åtgärderna får inte vara riktade till kommuner i deras egenskap av verksamhetsutövare, något som har förtydligats i regeringsbeslutet den 6 oktober 2016, M2015/01776/Nm. Även utredningen är tydlig med att detsamma ska gälla riskhanteringsåtgärderna som Vattenmyndigheten föreslår besluta om, se sidan 511 i utredningen. Länsstyrelsen anser inte att genomförandet av 2020 års dricksvattendirektiv ska innebära en ny ordning där vattenmyndigheterna ges möjlighet att rikta åtgärder direkt till verksamhetsutövare.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om ett tillägg i 5 kap 9 § miljöbalken. Länsstyrelsen anser dock att tillägget bör ändras.

- Det föreslagna nya tredje stycket, ”ett åtgärdsprogram för vatten får även omfatta och innehålla andra åtgärder än sådana som behövs för att följa en miljökvalitetsnorm, om det behövs för att skydda kvaliteten på dricksvatten”, bör lyftas in i slutet av paragrafens första stycke.
- Förslaget om ”att skydda kvaliteten på dricksvatten” bör lyftas in i andra stycket punkt 2 och 3.

Att enbart lyfta in ett nytt tredje stycke i 5 kap 9 § miljöbalken öppnar för en tolkning där åtgärder som behövs för att skydda kvaliteten på dricksvatten kan rikta sig till andra än myndigheter och kommuner då det kan tolkas att andra stycket punkt 2 och 3 endast rör åtgärder kopplade till miljökvalitetsnormer. En sådan tolkning kan riskera att särställa riskhanteringsåtgärderna i förhållande till den åtgärdssystematik som följer enligt det svenska genomförandet av ramdirektivet för vatten.

Föreskrifter behöver tas fram skyndsamt

Länsstyrelsen tillstyrker att Havs- och vattenmyndigheten och SGU får föreskriftsrätt inom respektive område.

Här vill Länsstyrelsen framföra att en förutsättning för att allt arbete inför beslut ska hinna genomföras till år 2027 är att sådana föreskrifter tas fram i god tid, senast år 2024. Länsstyrelsen konstaterar även att 2020 års dricksvattendirektiv överlämnar till medlemsstaterna att göra egna ställningstaganden i flera fall, exempelvis att definiera tillrinningsområde. Länsstyrelsen vill poängtera vikten av att dessa ställningstaganden görs i de nationella föreskrifterna och vägledningarna på central nivå.

Beslut om åtgärdsprogram och riskhanteringsåtgärder ska gälla var för sig

Länsstyrelsen konstaterar att det i vattenförvaltningsförordningen införs krav om att riskhanteringsåtgärderna ska ingå i det åtgärdsprogram som ska tas fram enligt artikel 11 i ramdirektivet för vatten. Sista beslutsdatum för riskhanteringsåtgärderna enligt dricksvattendirektivet är den 12 juli 2027 och sista beslutsdatum för åtgärdsprogrammet enligt ramdirektivet för vatten den är 22 december 2027. Länsstyrelsen vill att det förtydligas att framtagandet av riskhanteringsåtgärderna och åtgärdsprogrammet enligt ramdirektivet för vatten kan ske genom parallella beslutsprocesser och att de redan beslutade riskhanteringsåtgärderna i efterhand kan lyftas in det åtgärdsprogram som ska tas fram enligt ramdirektivet för vatten. Att båda beslutsprocesserna ska genomföras samtidigt ser inte Länsstyrelsen är möjligt rent tidsmässigt då det skulle förkorta vattenförvaltningscykeln enligt ramdirektivet för vatten med ca ett halvår.

Definition av "lämpligt sätt" behövs

Länsstyrelsen önskar ett tydligare resonemang rörande 7 a kap 3 § vattenförvaltningsförordningen. Utredningen föreslår att varje vattenmyndighet på ett lämpligt sätt ska informera de verksamhetsutövare som producerar dricksvatten eller tillhandahåller det från en distributionsanläggning om riskbedömningen av tillrinningsområdet. Frågan om vad som ska anses vara ett lämpligt sätt berörs inte närmare i utredningen varken i samband med författningskommentarerna i kap 23 eller under kap 10.4.4. Den föreslagna nya paragrafen 7 a kap 3 § vattenförvaltningsförordningen ingår inte i 7 a kap 7 § vattenförvaltningsförordningen där Havs- och vattenmyndighetens och SGU:s föreskriftsrätt tas upp. Länsstyrelsen anser att Havs- och vattenmyndigheten och SGU bör ges möjlighet att ta fram föreskrifter om hur det här informationsutbytet ska gå till och under vilka former. Tydliga förutsättningar för informationsutbytet gagnar både vattenmyndigheterna och vattenproducenterna.

Kapitel 2 Utredningsuppdrag och tillvägagångssätt

Länsstyrelsen noterar att utredningen utelämnat två stora frågor. Det gäller vattenbrist och översvämningar samt bristen på övervakning.

Vattenmyndigheten saknar idag möjligheter att säkerställa att den övervakning som krävs, enligt ramdirektivet för vatten, verkligen genomförs. Detta kommer även att gälla för den övervakning som ska bedrivas i tillrinningsområden för uttagspunkter. Länsstyrelsen vill betona att det finns många brister i nuvarande övervakning och att det kommer att behövas ytterligare övervakning för att uppfylla kraven i det nya dricksvattendirektivet. För att säkerställa att övervakning i tillrinningsområden för vattenuttag blir genomförd enligt Vattenmyndighetens övervakningsprogram anser

Länsstyrelsen att förtydligande av ansvar och tillförande av resurser till vattenmyndigheterna behöver ske. Detta gäller även nuvarande uppdrag om övervakning enligt ramdirektivet.

Länsstyrelsen konstaterar att det finns stora behov av att på nationell nivå lyfta problematiken med dricksvattnets kvantitet. Det är därför olyckligt att ytterligare ett nationellt dricksvattenuppdrag tydligt prioriterar ned en beskrivning av Sveriges kvantitativa förutsättningar för dricksvattenproduktion. Utredningen behandlar till exempel inte andra vattenuttag än dricksvattenuttag. Vattenuttag och bortledning av vatten regleras i 11 kap miljöbalken. Vatten som leds bort från dricksvattentäkters tillrinningsområden för att användas i andra syften än att användas som dricksvatten kan vid tillfällen då vattentillgången är begränsad påverka tillgången på dricksvatten negativt.

Kapitel 10 Riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att riskbedömningen avseende tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten ska utföras av Vattenmyndigheten.

Vattenmyndigheten gör riskbedömningar för vattenförekomster och gör därmed en del av arbetet med att bedöma risker för dricksvatten redan idag. Utredningens förslag att riskbedömningen ska göras för tillrinningsområdet kan dock innebära en annan geografisk avgränsning än den Vattenmyndigheten använder idag. Länsstyrelsen bedömer därför att SGU och SMHI bör ges i uppdrag att avgränsa tillrinningsområdena för uttagspunkter. Det är idag SGU och SMHI som, på uppdrag från vattenmyndigheterna, tar fram de geografiska avgränsningarna av vattenförekomster och avrinningsområden till dessa. Det är lämpligt att arbeta på samma sätt vid avgränsning av tillrinningsområden. Det är av stor vikt att dessa avgränsningar tas fram skyndsamt för att riskbedömningar och riskhanteringsplaner ska hinna beslutas senast år 2027. Länsstyrelsen bedömer att medel behöver tillskjutas SGU och SMHI för att genomföra detta arbete.

Länsstyrelsen förutsätter att den riskbedömning som ska göras i tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten ska ha en detaljeringsgrad motsvarande den som idag utförs inom arbetet med genomförandet av ramdirektivet för vatten. Länsstyrelsen ser inte att denna kan jämföras med exempelvis lokalkartering i fält av mindre områden såsom genomförs i exempelvis utredningar inför inrättande av vattenskyddsområden.

Länsstyrelsen tillstyrker att Havs- och vattenmyndigheten och SGU blir föreskrivande myndigheter avseende riskbedömning och riskhanteringsplaner i tillrinningsområden avseende uttagspunkter. Länsstyrelsen noterar samtidigt att det är en mycket snäv tidsram från det att direktivet beräknas införlivas i svensk lag tills riskbedömningar och riskhanteringsplaner ska vara på plats. För att Vattenmyndigheten ska hinna genomföra riskbedömningar och ta fram riskhanteringsplaner är det en förutsättning att föreskrifter finnas på plats senast år 2024. Länsstyrelsen ser ett behov av att både

Havs- och vattenmyndigheten och SGU få resursmässiga möjligheter att snabbt leverera nödvändiga föreskrifter och vägledningar.

Länsstyrelsen vill även framhålla att det kommer ta lång tid tills alla brister i övervakningen är åtgärdade och att det är den övervakning som finns att tillgå idag som kommer att ligga till grund för den riskbedömning som genomförs senast år 2027. Länsstyrelsens bedömning är att bristen på övervakning sätter ramar för hur detaljerad riskbedömningen för tillrinningsområden för uttagspunkter kommer vara till år 2027.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att regeringen bör ge ett uppdrag till Livsmedelsverket och SGU att närmare utreda formerna för ett nytt system för insamling av data från råvattenkontroll.

Länsstyrelsen tillstyrker att det ska bli obligatoriskt att genomföra provtagning av råvatten och att lämna in råvattendata till datavärd. Dessa data kan vara ett användbart underlag för riskbedömningar och riskhanteringsplaner. En riskbedömning kan dock inte vila på råvattenkontroll enbart. Utredningen är tydlig med att råvattenkontrollen inte är avsedd att ersätta miljöövervakning i stort, utan att det är vattenmyndigheterna som skall se till att tillräcklig övervakning bedrivs. I utredningen saknas dock förslag på hur övervakningen ska finansieras och styras så att ändamålsenliga riskbedömningar kan genomföras när dricksvattendirektivet införlivas i svensk lag.

Länsstyrelsen efterfrågar ett förtydligande av vilka dricksvattentäkter som ska omfattas av genomförandet av 2020 års dricksvattendirektiv i Sverige.

Länsstyrelsen efterfrågar ett förtydligande från utredningen att det är upp till Havs- och vattenmyndigheten och SGU att i sina roller som föreskrivande och vägledande myndigheter vägleda, inte bara att risken ska bedömas, utan också hur det ska genomföras. Exempelvis står det att vattenmyndigheterna ska ta hänsyn till klimatförändringar i riskbedömningen. Vattenbrist och översvämningar riskerar att påverka tillgången och kvaliteten på dricksvatten. I beskrivningen av riskbedömningar i tillrinningsområden till uttagspunkter nämns kort att den riskbaserade metoden bör ta större hänsyn till hur klimatförändringarna påverkar vattenresurserna men inte närmare hur det ska göras. Detta borde beskrivas i föreskrifterna. Ytterligare ett exempel är hur riskbedömningen av tillrinningsområden för uttagspunkter ska förhålla sig till andra ämnen än de som listas i dricksvattendirektivets bilagor.

Länsstyrelsen vill förtydliga att det inte räcker med det myndighetsgemensamma arbetet med att åtgärda brister i övervakningen inom handlingsplanen ”Full koll på våra vatten”. Ett moment inom handlingsplanen är visserligen att utveckla en strategi för organisation av övervakningen samt finansieringsform men för att uppfylla övervakningsbehoven kommer det att krävas ökade resurser till övervakning och eventuellt ändringar i författningar.

Kapitel 15 Övervakning av dricksvatten och bristande iakttagande av parametervärden

Länsstyrelsen tillstyrker att vattenmyndigheterna får ansvar för att ta fram och besluta om övervakningen i tillrinningsområden för vattenuttag.

Precis som när det gäller vattenförvaltningen behövs dock förtydligande av ansvar generellt och resurser tillföras för att säkerställa att övervakning i tillrinningsområden för vattenuttag blir genomförd enligt Vattenmyndighetens övervakningsprogram.

Utredningen tar särskilt upp övervakning av ämnen på som finns på en bevakningslista (ämnen eller föreningar som oroar i hälsohänseende och som fastställs på EU-nivå). Länsstyrelsen tillstyrker att riskhanteringsåtgärder ska hantera även dessa, men för att det ska fungera fullt ut krävs säkra riskbedömningar som i sin tur är beroende av bra övervakning.

Länsstyrelsen tillstyrker att Havs- och vattenmyndigheten och SGU får i uppdrag att bedöma vilka krav i artikel 13 som är relevanta för den övervakning som ska genomföras inom ramen för riskbedömningen avseende tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten.

Länsstyrelsen noterar att kontrollmyndigheten (framför allt kommunerna) föreslås få i uppdrag att tillåta minskning eller kräva utvidgning av verksamhetsutövarens (dricksvattenproducentens) övervakning. Detta förutsätter en tät dialog med den myndighet som genomför riskbedömningar i tillrinningsområdet (Vattenmyndigheten enligt förslaget). Vägledning från nationella myndigheter behövs för att det ska vara möjligt.

Länsstyrelsen tillstyrker att verksamhetsutövaren (dricksvattenproducenten) ska vara skyldig att vidta åtgärder, om det vid provtagningen av dricksvattnet skulle visa sig att halterna av något ämne är för höga.

Kapitel 16 En förbättrad tillgång till dricksvatten

Utredningen skriver i andra stycket på s. 344 att: ”Det är dock inte reglerat till exempel hur nöd- eller reservvatten ska tillhandahållas, i vilken mängd eller under hur lång tidsperiod”.

Länsstyrelsen vill göra utredningen uppmärksam på att frågor om nöd- och reservvatten bland annat behandlas inom ramen för det pågående regeringsuppdraget Dricksvatten under höjd beredskap där Länsstyrelserna, tillsammans med Livsmedelsverket, ska utveckla ett stöd till kommunernas kontinuitetsplanering för att säkerställa dricksvattenförsörjningen under höjd beredskap samt utarbeta en plan för prioritering av nödvatten vid höjd beredskap. Det förs även diskussioner inom uppdraget avseende mängder och tidsperioder. Uppdraget pågår 2021 – 2023.

Länsstyrelsen vill framhålla att om kommunerna ges ansvar att bevaka och följa upp frågan om att förbättra eller upprätthålla tillgången till dricksvatten, samt att därefter rapportera detta till en central myndighet, så är det viktigt att Länsstyrelsen finns med i denna rapporteringsprocess. Länsstyrelsen behöver, för såväl den regionala

krisberedskapen som för planeringen av dricksvattenförsörjning under höjd beredskap, kunna erhålla en samlad helhetsbild av dricksvattenförsörjningen i länet.

Länsstyrelsen ser positivt på att utredarna inkluderat ett rättighetsperspektiv i alla väsentliga delar. Länsstyrelsen anser att när det gäller tillgången till dricksvatten för utsatta och marginaliserade grupper är den lagstiftning som finns i nuläget tillräcklig för att hantera frågan.

Kapitel 18 System för rapportering

I vattenförvaltningens arbete styr rapporteringskraven till viss del struktur och planering för hela genomförandet av arbetet. Innan ramarna för rapporteringen av dricksvattendirektivet är bättre kända, finns betydande hinder för att kunna skapa en effektiv arbetsprocess där Sverige i slutändan kan lämna ifrån sig relevant information till EU-kommissionen i rätt tid. Ett exempel är den databas (VISS) som används för uttag av data inom vattenförvaltningen som rapporteras till EU. Den behöver med stor sannolikhet delvis byggas om för att möta kraven i dricksvattenrapporteringen.

Kapitel 19 Informationsutbyte och sekretess

Länsstyrelsen ställer sig bakom utredningens bedömning att befintliga bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) är tillräckliga för att skydda känsliga uppgifter i de riskbedömningar som enligt 2020 års drickvattendirektiv ska utföras avseende tillrinningsområdena för uttagpunkter för dricksvatten, försörjningssystemet samt fastighetsinstallationer.

Länsstyrelsen tillstyrker även utredningens förslag till en ny paragraf, 7 a kap 3 § vattenförvaltningsförordningen, som ger en skyldighet för varje vattenmyndighet att informera berörda verksamhetsutövare om den riskbedömning som Vattenmyndigheten ska utföra rörande tillrinningsområden för uttagpunkter för dricksvatten. Det kan konstateras att det med stöd av befintliga sekretessbrytande bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen tillsammans med nyss nämnda paragraf kommer vara möjligt att delge nödvändig information till de verksamhetsutövare som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen.

Länsstyrelsen befarar däremot att sekretessbedömningarna kommer orsaka svårare ställningstaganden när det kommer till informationsskyldigheten till enskilda vattenproducenter som inte kan jämföras med myndigheter enligt offentlighets- och sekretesslagen. Utredningen konstaterar på sidan 422 att det är viktigt att vattenmyndigheterna är varsamma med vilka uppgifter som tas med i en riskbedömning som en sådan aktör ska ta del av, men att riskbedömningen ändå måste innehålla relevant information för just den verksamhetsutövaren. Länsstyrelsen vill lyfta frågan om det inte kan behövas en sekretessbrytande bestämmelse för att även de vattenproducenterna, som inte kan jämföras med myndigheter enligt offentlighets- och sekretesslagen, ska bli garanterade samma information som exempelvis kommunala vattenproducenter. Länsstyrelsen konstaterar att risken finns att vattenmyndigheterna kommer ha en skyldighet enligt vattenförvaltningsförordningen som hindras av offentlighets- och sekretesslagen,

förutsatt att det inte går att tillämpa bestämmelsen om nödvändigt utlämnande i 10 kap 2 § offentlighets- och sekretesslagen.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens skrivning på sidan 419 att det är svårt för utredningen att lämna någon generell vägledning för hur utlämnande myndighet ska hantera sekretessprövningen när någon begär ut uppgifter om exempelvis riskbedömningarna. En sekretessprövning måste göras i varje enskilt fall. Länsstyrelsen anser däremot att en nationell vägledning bör tas fram på central nivå när det kommer till säkerhetsskyddsklassificering av de olika informationstyperna som kommer behöva hanteras av flera myndigheter och en stor mängd vattenproducenter. En vägledning som ger samsyn kring säkerhetsskyddsklassificeringen hade underlättat säkerhetsskyddsarbetet och framförallt ökat informationssäkerheten.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget som utredningen beskriver på sidan 420, att för de fall myndigheter upplever skillnader i hur känsliga uppgifter hanteras och önskar en samsyn om detta får en sådan diskussion föras mellan berörda myndigheter och kommuner, exempelvis inom ramen för den Nationella samordningsgruppen för dricksvatten. Länsstyrelsen menar att skadan redan kan vara skedd om en vägledning börjar tas fram först efter att en upplevd skillnad konstaterats. Det bör vara upp till centrala expertmyndigheter att i förväg ta fram en nationell vägledning och inte upp till tillämpande myndigheter att konstruera en under arbetets gång.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens bedömning att de möjligheter som finns att avvika från EU-rapporteringskraven med hänvisning till artikel 13.1 i Inspiredirektivet bör nyttjas fullt ut och att känsliga uppgifter som är sekretessbelagda enligt svensk rätt inte bör lämnas vidare för EU-rapportering. Länsstyrelsen tillstyrker även de nya föreslagna styckena i 9 kap 1 § vattenförvaltningsförordningen.

Något som Länsstyrelsen saknar i utredningen är ett resonemang kring IT-säkerhet. Då 2020 års dricksvattendirektiv förutsätter att känslig information ska hanteras på aggregerad nivå kräver det att informationen hanteras i ett eller flera tillräckligt säkra IT-system. Vem ska ansvara för och finansiera att sådana IT-system tas fram i det fall det visar sig att dagens IT-system inte är tillräckligt säkra för de informationsmängder som direktivet förutsätter att ska hanteras?

Kapitel 21 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att de nya bestämmelserna ska träda ikraft 1 januari 2023.

Kapitel 22 Konsekvensutredning

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att Vattenmyndigheten ska få ett utökat anslag motsvarande två årsarbetskrafter per kansli och år samt att beredningssekretariatet ska få ett utökat anslag om en årsarbetskraft per år och beredningssekretariat. Länsstyrelsens bedömning är att anslagen inte rymmer uppdraget att avgränsa tillrinningsområden för uttagspunkter och inte heller att bedöma vattentäkter med uttag mindre än 10 m³/dygn eller mindre än 50 anslutna

personer. Länsstyrelsen bedömer att arbetet kräver en långsiktig finansiering och att behovet kan komma att bli större än den som utredningen föreslår. Arbetet kräver också att föreskrifter och tydliga vägledningar är på plats i god tid, senast år 2024 för att allt arbete inför beslut ska hinna göras till år 2027. Det krävs också att beredningssekretariaten är fullt bemannade och att den övervakning som är nödvändig för arbetet är finansierad och genomförs med fungerande datavårdskap. Länsstyrelsen vill även understryka att en förutsättning för att det föreslagna anslaget ska räcka är att den riskbedömning som ska göras i tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten görs med en detaljeringsgrad motsvarande den som idag utförs inom arbetet med genomförandet av ramdirektivet för vatten.

Det finns, vilket även utredningen konstaterar, en otydlighet i hur EU-rapporteringen ska genomföras, framförallt avseende omfattning och tid. Därför finns det även risk för resursbrist hos Vattenmyndigheten i samband med EU-rapporteringen beroende på när EU-rapporteringen ska genomföras och på vilket sätt eftersom arbetet riskerar att behöva utföras samtidigt som förberedelsen och genomförandet görs av den EU-rapportering som ska genomföras enligt ramdirektivet för vatten.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att SGU ska få ett utökat anslag men ställer sig frågande till varför inte Havs- och vattenmyndigheten föreslås få ett utökat anslag. Ett effektivt genomförande av 2020 års dricksvattendirektiv förutsätter att nödvändiga föreskrifter och tydliga vägledningar tas fram tidigt i processen. Länsstyrelsen befävar att en resursbrist hos Havs- och vattenmyndigheten kan resultera i att föreskrifter och vägledningar dröjer vilket i sin tur kommer ha en negativ effekt på hela genomförandearbetet.

Det är idag SGU och SMHI som tar fram de geografiska avgränsningarna av vattenförekomster och avrinningsområden till dessa. De är bäst skickade att avgränsa även tillrinningsområden för uttagspunkter och det är viktigt att det finns medel för dem att utföra arbetet.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens bedömning att den nytta som ett riskbaserat synsätt ger upphov till, tillsammans med vattenförvaltningen i övrigt, i förlängningen får anses vara samhällsekonomiskt motiverat. Detsamma gäller för ökade kostnader för övervakning av dricksvattnet.

Länsstyrelsen understryker utredningens kommentar att en del av övervakningen inom vattenförvaltningen kommer att behöva finansiering. Detta måste lösas för att övervakningen ska kunna fungera och ändamålsenliga riskbedömningar avseende tillrinningsområden för uttagspunkter ska kunna genomföras.

Länsstyrelsen anser att idéerna om en vattenmiljöavgift är mycket intressanta och att en livsmedelskontrollavgift skulle kunna bli en del av systemet. Det bör utredas ytterligare.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av vikarierande landshövding Ulrica Gradin med vattenhandläggare Erika Andersson som föredragande. I den slutliga handläggningen har även biträdande vattenvårdsdirektör Malin Pettersson vid Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt medverkat. Avdelningen för miljö, avdelningen för människa och samhälle, samt avdelningen för landsbygdsutveckling har deltagit.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd